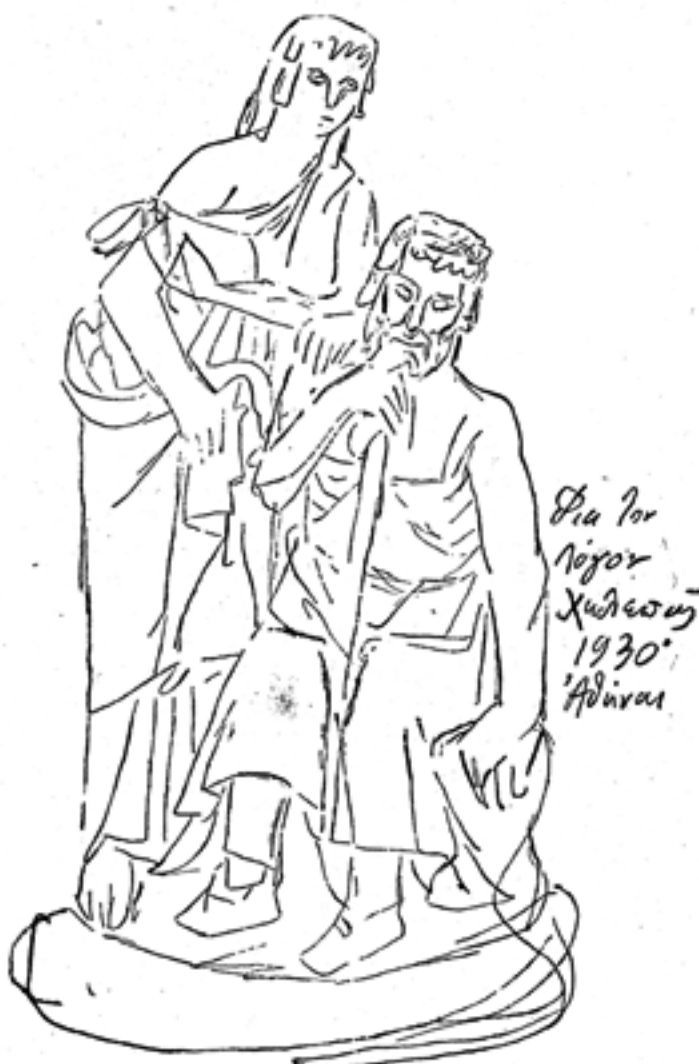

Ο ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ

Τὸ ἀτελιὲ τοῦ Χαλεπᾶ. «Ἀτελιέ», εἶνε μιὰ λέξη. Τίποτα ἀπὸ τὴν σύγχρονη ἐκζητημένη πολυτέλεια. Ἐνα πρωτόγονο δωμάτιο, ἀσβεστωμένο στοὺς τοίχους, ἰσόγειο, μὲ κάτω χώμα. Τὸ γαλάζιο φῶς τοῦ Ἀττικοῦ οὐρανοῦ μπαίνει θαμπωτικὸ ἀπὸ τὸ παράθυρο. Καὶ δυὸ τραπέζια μὲ προπλάσματα ἀπὸ πηλὸ : Ἡ «Ἀφροδίτη στηριζομένη» καὶ ὁ «Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶ», θαρρεῖς πὸς βρῖσκεσαι στὸ ἐργαστήρι ἐνὸς γλύπτη τῆς ἀρχαιότητος, ἐνὸς πρωτόγονου δημιουργοῦ τῆς Μινωϊκῆς Κρήτης ἢ τῆς Φαραωνικῆς Αἰγύπτου. Τέτοιο εἶναι τὸ ἀτελιέ !

Κι' ὁ Χαλεπᾶς ; Γερωντάκι, μὲ ἄσπρα κοντὰ γένεια, ἕνα σκουφάκι στὸ κεφάλι, γεροντικά γυαλιὰ κι' ἕνα καλογερικὸ κομπλόι στὸ λαιμὸ του. Δὲν ἔχει ἐργαλεῖα, τίποτα. Μονάχα δυὸ καλαμάκια καὶ ... τὸ χέρι του. Τὸν βρῖσκουμε νὰ ἐργάζεται στὸν «Οἰδίποδα ἐπὶ Κολωνῶ» τὸ πρῶτο ἔργο πὺ ἐφτιαξε

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΚΟΛΩΝΩ

στὴν Ἀθήνα καὶ τοῦ ὁποίου σκίτσο, ζωομένο ἐπίτηδες γιὰ τὸ «Λόγο» ἀπὸ τὸν ἴδιο, δημοσιεύουμε ἐδῶ.

Ὁ «Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶ»... Ἀξέχαστες θὰ μοῦ μείνουν ἡ στοργικὴ ἀγωνία τοῦ μετώπου τῆς Ἀντιγόνης, ἡ ζωντανὴ κίνηση τοῦ Οἰδίποδος καθὼς πέφτει στὸ κάθισμα ...

Ποιὰ εἶνε ἡ γνώμη τοῦ Χαλεπᾶ γιὰ τὴν σύγχρονη τέχνη ; Νὰ τὸ μεγάλο ἐρώτημα.

— Ἡ νέα ἑλληνικὴ τέχνη, μᾶς λέει σιγανά—γιατί πάντα σιγανά μιλάει—δὲν εἶνε παρὰ μιὰ ἐξόγκωσις τῆς ἀρχαίας. Ἡ διαφορὰ εἶνε τούτη : πὸς ἐνῶ ἡ ἀρχαία ἦταν κυρίως πλαστικὴ ἢ σύγχρονη στηρίζεται περισσότερο στὴν ψυχολογία.

Ἀπάντηση ἐπιγραμματικὴ. Καὶ τώρα ἐρχεται ἡ σειρά τῆς ζωῆς του.

Ὁ πατέρας του ἦταν ἀρχιτέκτων. Μὰ αὐτός, ἀπὸ παιδί, ἔδειξε κλίση στὴ ζωγραφικὴ. Στὸ Πολυτεχνεῖο, πὺ τὸν ἐστείλαν σημείωσε τὶς πρῶτες μαθητικὲς του ἐπιτυχίες. Ἐπειτα στὸ Μόναχο, ὁ καθηγητὴς Μπάστμαν ἀναγνώρισε γρήγορα στὸν ἑλληνα μαθητὴ τὴν ἐξαιρετικὴ ἰδιοφυΐα. Καὶ σὰν τελειοποιημένος πιά, γυρίζει ὁ Χαλεπᾶς στὴν Ἀθήνα, κάνει τὸ πρῶτο του ἀτελιέ στὴν πλατεία τοῦ Συντάγματος, στὸ σπίτι τοῦ Νάζου. Ἀπὸ κεί μέσα βγαίνουν ὁ «Σάτυρος» τοῦ Καραπάνου καὶ ἡ «Μήδεια φονεύουσα τὰ τέκνα τῆς».

Τὸ νέο ἐργαστήρι εἶνε στὴν ὁδὸ Μαυρομιάλη. Καὶ ἡ «Κοιμωμένη» γίνεται ἐκεῖ.

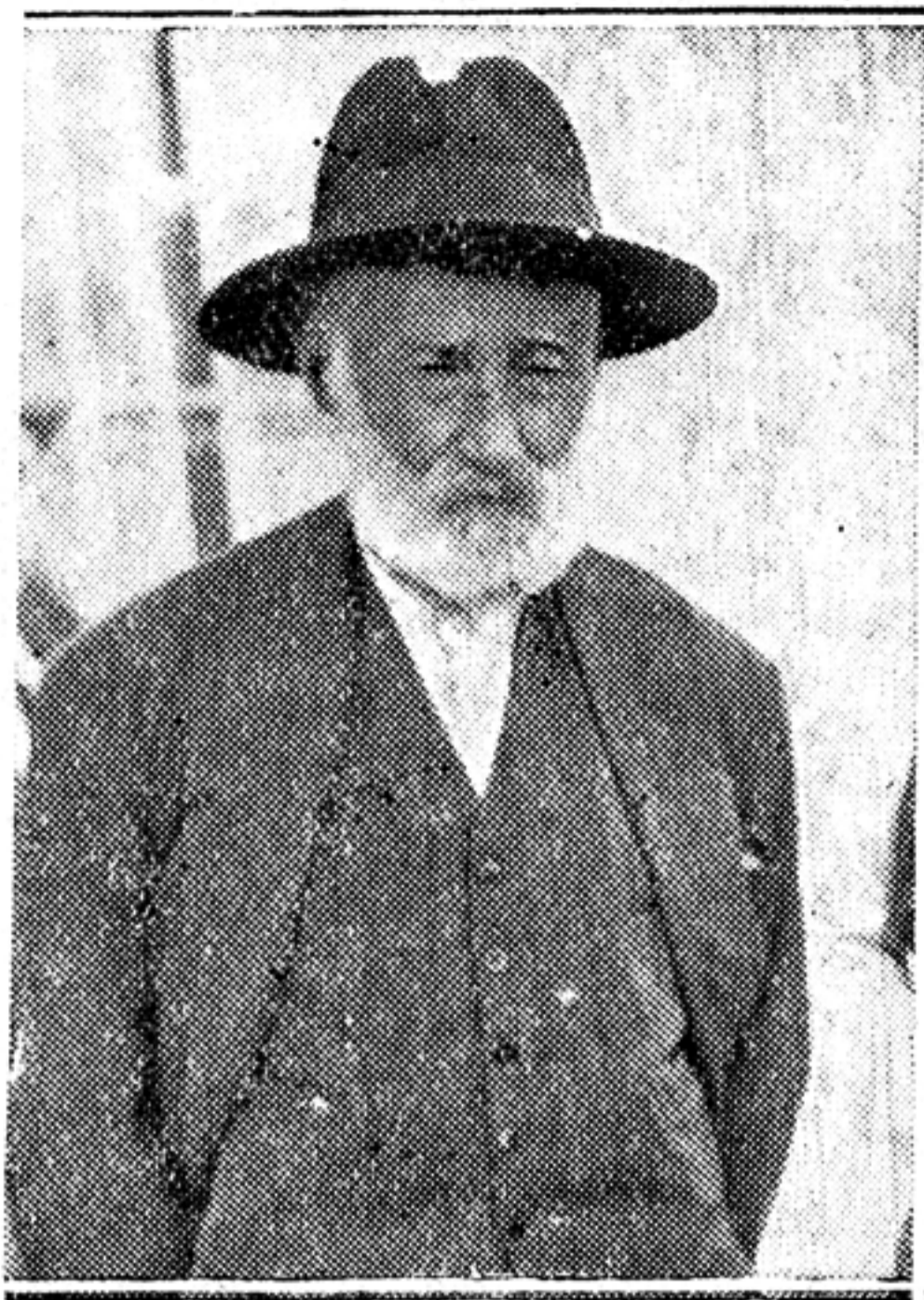
Εἶνε γνωστὸ πιά σήμερα πὸς ὁ ἐρωτικὸς θρῦλος γύρω ἀπὸ τὴν «Κοιμωμένη» εἶνε καθαρὴ φαντασιοπληξία. Ἀλλοῦ ἀγάπησε ὁ Χαλεπᾶς. Στὴν πατρίδα του. Μὰ καὶ πρὶν ἀκόμη, στὴ Γερμανία, στὸ Μόναχο, ὅταν ἐσπούδαζε. Μιὰ ξανθὴ φροῦλάιν. Τὴν ἔλεγαν Γκρέττα. Ἐρωτίας φοιτητικὸς. Μὰ ἡ ζωὴ ... Ἡ Γκρέττα δὲν μπορούσε νὰ κατέβει στὴν Ἑλλάδα, οἱ γονεῖς τῆς, τὸ σπίτι τῆς ... Κι' ὁ Χαλεπᾶς γυρίζει μόνος του. Μιὰ φοιτητικὴ περιπέτεια κοινὴ καὶ αἰώνια.

..

Ἡ ἀρρώστια του χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1890. Στὴν Ἰταλία ὀλόκληρη, στὴ Φλωρεντία ὅπου μένει, μάταια ζητάει τὴν υγεία του. Γυρίζει καὶ μπαίνει στὸ ψυχιατρεῖο τῆς Κερκύρας. Ἐκεῖ μέσα κάθησε 15 ὀλόκληρα χρόνια. Γυρίζει στὴν Τήνο γιὰ νὰ μείνει στὸ πατρικὸ του σπίτι καὶ κεί, ἄλλα πέντε χρόνια κρατᾶει ἐντατικὴ ἢ ἀρρώστια του.

Ἀρχισε νὰ συνέχεται στὰ 1910. Κι' ἀρχίζει πάλι νὰ δουλεύει. Πολλὰ ἔργα ὑπάρχουν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πιά αὐτῆ. Λίγα-λίγα τὰ φέρνουν σήμερα ἀπὸ τὴν Τήνο. Ὁ «Σάτυρος», ἡ «Ἀπαγωγή τῆς Νύμφης», ἡ «Ἀθηνᾶ» μὲ χωριάτικα ροῦχα μιὰ κατσόικα καὶ μιὰ βεδούρα.—Μήπως ἀποκλείεται νὰ ἦταν ντυμένη εἶται ; —λέει γελώντας ; ὁ Χαλεπᾶς. Κι' ἄλλα ... κι' ἄλλα ...

Στὴν ἐκθεση πὺ ἐτοιμάζεται καὶ πὺ

Ο ΧΑΛΕΠΑΣ

Θὰ γίνει τὸν Δεκέμβρη τὸ Ἀθηναϊκὸ κοινὸ
θὰ τὰ ἰδεῖ ὅλα αὐτά. Τότε θὰ εἶνε ἴσως ἔ-
τοιμη καὶ ἡ «Ἀφροδίτη ἀναπαυομένη» ποὺ
σχεδιάζεται τώρα καὶ ποὺ ἀπασχολεῖ διαρ-
κῶς τὴ σκέψη τοῦ Χαλεπᾶ. Ὅλο γι' αὐτὴν
μιλάει ...

Γιατὶ εἶνε ἀκούραστος καὶ περισσότερο
ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ ἐμπνευσμένος. Ἀμί-
λητος, ἀφοσιωμένος στὴν προσπάθειά του,
ἐργάζεται ἐντατικά, ἀπὸ τὸ πρωῖ στίς 7 ὡς
τὸ βράδυ στίς 5. Κάποτε καὶ τὴ νύχτα ξυ-
πνάει γιὰ νὰ διορθώσει κάτι ποὺ θυμήθηκε
καὶ κατεβαίνει στὸ ἐργαστήρι. Τὸ δαιμόνιό
του τὸν οἰστρολατεῖ, ἀκατάπαυστα. Εἶνε
σὰν ἓνας βιβλικὸς προφήτης. Προφήτης τοῦ
πηλοῦ. Ἀπὸ τὰ χέρια του βγαίνει ἀσυγκρά-
τητο τὸ μήνυμα μιᾶς καλλιτεχνικῆς Ἀπο-
κάλυψης.

Κ. ΚΑΛΑΝΤΖΗΣ